

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

22. marts 2007

./ Til orientering fremsendes hermed mit talepapir fra det åbne samråd i Videnskabsudvalget onsdag den 21. marts 2007 vedr. universiteternes frihedsgrader.

Med venlig hilsen

Helge Sander

**Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling**

Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vt@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 07-012848
Dok nr. 146326
Side 1/1

Samråd (åbent) i Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi onsdag den 21. marts 2007 om frihedsgrader – UVT – alm. del – spørgsmål A – C.

Indledning

L 140 indeholder en række ændringer i styrelsesbestemmelserne, dvs. rammerne for universiteternes videre arbejde her efter sammenlægningerne.

De store diskussionspunkter i debatten har været forsknings- og ytringsfriheden.

Jeg vil gerne sige, at der med det lovforslag, der er til drøftelse i dag, ikke sker nogen indskrænkning af hverken forsknings- eller ytringsfriheden.

Lad mig så bare endnu engang slå fast. Alle har ytringsfrihed – men selvfølgelig under ansvar.

Som borger – og offentligt ansat – i dette land er der dog begrænsninger.

Eksempelvis kan en forsker, der arbejder med personfølsomme oplysninger, have tavshedspligt. Det er der rigtig mange inden for sundhedsvæsenet, der har.

Begrænsningerne følger ikke af universitetsloven, men af landets øvrige love – straffeloven, forvaltningsloven osv.

Spørgsmål A:

Ministeren bedes oplyse, hvilke kontakter han har haft med universiteternes ledelser og de ansattes organisationer i forbindelse med behandlingen af ændringerne i universitetsloven.

Svar:

Mine embedsmænd og jeg holder jævnligt møder med universiteternes bestyrelsesformænd og rektorer og med organisationer som eksempelvis AC og HK.

En stor del af lovforslaget vedrører de universiteter, som er blevet sammenlagt med sektorforskningsinstitutioner.

Mange af lovforslagets elementer er blevet drøftet med universiteterne under fusionsforhandlingerne.

Lovforslaget indeholder som sådan ikke noget uventet nyt.

Det meste af indholdet i lovforslaget har på forhånd været kendt af universiteterne.

**Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling**

Side 2/2

Spørgsmål B:

Ministeren bedes kommentere universitetsverdenens kritik af regeringen for at ville knægte den frie forskning og stække universiteternes uafhængighed (jf. bl.a. vedhæftede artikel fra Politiken den 26. februar 2007)

Svar:

Jeg kan ikke genkende den bekymring, som lovforslaget har skabt omkring yt-rings- og forskningsfriheden og omkring universiteternes uafhængighed.

Jeg vil gerne endnu en gang understrege, at der ikke ved lovforslaget er ændret ved forskernes ret til at ytre sig.

Det fremgår allerede i dag af universitetsloven, at universiteterne skal tilskynde deres medarbejdere til at deltage i den offentlige debat.

En levende offentlig debat er vigtig for vores demokrati. Og universiteterne er som centrale viden- og kulturinstitutioner vigtige bidragsydere til denne debat.

Den nuværende forpligtelse i universitetsloven er derfor videreført fuldstændig uændret.

Det fremsatte lovforslag indeholder ikke bestemmelser om de ansattes ytringsfrihed, men de ansattes muligheder for at ytre sig kan i konkrete tilfælde være reguleret af anden lovgivning – fx forvaltningsloven.

For så vidt angår forskningsfriheden er der med det fremsatte lovforslag lagt op til en udvidelse i forhold til de hidtidige sektorforskere.

Det følger allerede af den gældende universitetslov, at den enkelte forsker har forskningsfrihed inden for sit faglige ansættelsesområde.

Med lovforslaget vil denne frihed også komme til at omfatte de tidligere sektorforskere. De får herefter samme – gode – vilkår som de øvrige universitetsforskere.

Institutlederen kan allerede i dag i kraft af sin instruktionsbeføjelse pålægge den enkelte universitetsforsker at løse bestemte opgaver. Det gælder også myndighedsopgaver og lignende bestillingsopgaver. Opgaverne skal dog ligge inden for den ansattes ansættelsesområde.

Der er ikke fremsat forslag om ændring af disse forhold. Den nuværende skelnen mellem den tid, hvor den enkelte er pålagt opgaver og den tid, hvor den pågældende forsker frit, videreføres derfor.

Det er universitetsbestyrelserne, der varetager universitetets interesser som uddannelses- og forskningsinstitution. Bestyrelsen har derfor et ansvar for at sikre universitetets forskningsfrihed.

Bestyrelsen har desuden – som universitetets øverste myndighed – et særligt ansvar for at værne om de ansattes ytrings- og forskningsfrihed.

Hvad angår den anden del af spørgsmålet, nemlig *detailregulering og universiteternes uafhængighed*, tror jeg nu mere, at det er et spørgsmål om at forstå det samme med ordene.

Universitetets ledelse har i dag vidtgående muligheder for at lave forskning og uddannelse af højeste internationale kvalitet.

Vi har i lovforslaget valgt at regulere på to områder – nemlig ph.d.-området og meritankenævn.

Jeg finder, at der her er tale om to helt væsentlige områder, som det har været vigtigt at styrke.

Hvad angår den meget omdiskuterede bestemmelse i § 33, stk. 2, om, at jeg kan pålægge et universitet en opgave – ja, så kan den jo kun bruges undtagelsesvis.

Tre betingelser skal være opfyldt:

1. For det første skal der være tale om opgaver, som indtil 1. januar 2007 blev udført af sektorforskningsinstitutionerne, dvs. de såkaldte forskningsbaserede myndighedsopgaver. Bestemmelsen kan ikke bruges på universiteternes øvrige opgaver.
2. For det andet skal opgaverne være af væsentlig samfundsmæssig betydning. Det vil sige opgaver, som det vil være uforsvarligt ikke at udføre.
3. For det tredje kan bestemmelsen kun bruges, hvis et universitet og et ministerium – trods ihærdige forsøg – ikke kan blive enige om at indgå en aftale.

Alle tre betingelser skal altså være opfyldt, før jeg kan pålægge et universitet en opgave.

Der er ikke tale om nogen gummiparagraf.

Spørgsmål C:

Ministeren bedes redegøre for, hvilke ændringer han vil gennemføre i sine forslag til ændringer af universitetsloven på baggrund af universitetsverdenens kritik af disse forslag?

Svar:

Hvad angår L 112, så er der tale om en konsekvensændring af universitetsloven. Den følger af forslaget om oprettelse af en akkrediteringsinstitution.

L 179, som i store træk er opfølgning på et politisk bredt velfærdsforlig, er endnu ikke blevet 1. behandlet. Så det lovforslag synes jeg, at vi skal vente med at drøfte.

Temaet for samrådet i dag er L 140. Og som bekendt fik vi rigtig mange hørings-svar. Omkring 60 institutioner og myndigheder afgav høringssvar.

Vi har grundigt drøftet høringssvarene i forligskredsen. Vi har på den baggrund ændret lovudkastet på flere punkter:

- For det første: Censorordningen ændres ikke nu, men vi gennemfører et analysearbejde i 2007.
- For det andet: Formålsparagraffen omfatter nu også myndighedsbetjening.
- For det tredje: Det er tydeliggjort i bemærkningerne, at der i 2009 gennemføres en uafhængig evaluering af bl.a. forskningsfriheden og af medarbejdernes og de studerendes indflydelse.
- For det fjerde: Forslaget om samtaler til alle, der vil søge optagelse på en bacheloruddannelse, er bortfaldet.

Her er forligspartierne enige om, at det ikke er nødvendigt med lovgivning om sådanne samtaler.

- For det femte: Den nye særlige hjemmel til at udstede en ph.d.-bekendtgørelse er udgået. Men jeg vil gerne understrege, at den hjemmel allerede er i den gældende universitetslov. Hjemlen var kun taget med for at skabe yderligere klarhed, nu når der skal oprettes ph.d.-skoler.

Forligskredsen og jeg var også enige om, at ændringerne af lovforslaget skulle fremgå af det høringsresumé, som blev sendt til Folketinget.

Og det gjorde vi for at understrege, at høringen har givet anledning til væsentlige ændringer.

Afslutning

Tak for ordet.